

SUOMEN MERIHISTORIALLINEN YHDISTYS SJÖHISTORISKA FÖRENINGEN I FINLAND RY

JÄSENTIEDOTE 2 – 2021

Vedenlaisten hylkyjen suojeluun uusia keinoja

Uusi hylkyjen suojelutyötä tehostava työkalu hylkyindeksi on valmistunut. Museoviraston Kulttuuriympäristöpalvelut ja Helsingin yliopiston Tvärminnen eläintieteellinen asema ovat saaneet valmiiksi hylkyjen suojelutyötä tehostavan työkalun. Hylkyjen suojelutyössä hylkyindeksi antaa käytännöllistä apua riskiarviota vaativiin tilanteisiin. Kehitysprojekti tehtiin osittain Weisell-säätiön rahoittamana vuosina 2016–2021.

Hylkyindeksi on työväline, jolla laivanhyllyn hylkyntymisprosessia, eli tiedon laadun heikkenemistä, voidaan arvioida ja ilmaista numeerisesti indeksikaavalla. Tiedon laadun heikkenemisellä tarkoitetaan tässä yhteydessä niiden laivanhyllyn ominaisuuksien heikkenemistä, joiden perusteella se on tunnistettavissa historialliseksi laivanhilyksi ja joiden ansiosta sitä on mahdollista tutkia arkeologian menetelmin. Hylkyntymisprosessi etenee vääjäämättä romahdustilaan, jossa hyllyn tutkiminen ei enää ole mahdollista.

Hylkyindeksin tavoitteena on asettaa hylt keskinäiseen järjestykseen sen mukaan, kuinka vakaa niiden tiedon säilymisen tila on nyt. Indeks ei anna tietoa yksittäisen hyllyn rakenteellisesta kunnosta tai sen arkeologisesta arvosta. ➔

Hylkyihin kohdistuvat muutospainheet ovat sekä luonnollisia, kuten meriveden ominaisuudet, että ihmisen aiheuttamia, esimerkiksi alusliikenne. Suomen rannikkovesillä sijaitseviin historiallisiin laivanhylkyihin kohdistuu monenlaisia ulkopuolisia paineita. Ajan myötä historiallisen laivanhyllyn fyysinen kunto heikkenee ja sen mukanaan kantama informaatio menneisyydestä katoaa tavoittamattomiin.

Hyllyn tilaan vaikuttaa mm. veden syvyys sekä vesialueen käyttö esimerkiksi satamatoimintaan. Hyllylle sukeltavien ankkuroinnissa tapahtuneet arviointivirheet voivat romahduttaa hyllyn kunnon äkillisesti. Museovirasto aikookin uudistaa hylkysukeltamisen ankkurointiohjeistuksen kuluvalle avovesikaudella.

Hylkyindeksi-työkalu perustuu FT meribiologi Ari Ruuskasen ideaan kehittää luonnontieteistä tuttua luokittelumenetelmää hyödyntämään vedenalaisen kulttuuriperinnön suojelua.

Museoviraston ja Tvärminen eläintieteellisen aseman kehitysprojektissa 2016–2021 kartoitettiin hylkyjen säilymistä uhkaavat luonnonvoimiin ja ihmisen toimiin liittyvät tekijät. Prosesissa pidettiin mm. kaksi työpajaa, johon oli kutsuttu meriarkeologiasta kiinnostuneita hylkysukeltajia.

Projektissa haarukoitiin yhdeksän painemuuttujaa ja luotiin menetelmät, joilla saatiin muuttujat yhdenvertaisiksi. Analyysivaiheen jälkeen oli mahdollista laskea kullekin hyllylle muuttujien keskiarvo, jonka perusteella edelleen tarkasteltiin, mikä on hyllyn uhanalaisuus nyt.

Projektin ohjausryhmään kuuluivat Suomen ympäristökeskuksen meribiologi FT Juha Flinkman sekä Museovirastosta arkeologi FT Petri Halinen ja vedenalaisen kulttuuriperinnön suojelun erityisasiantuntija intendentti Sallamaria Tikkanen. ➔

He avustivat prosessissa koko hankkeen ajan. Museovirastossa hanketta koordinoi FT meriarkeologi Minna Koivikko, ja varsinaisen kehitystyön hoiti FT meribiologi Ari Ruuskanen Helsingin yliopistosta. Kehitysprojekti tehtiin osittain Weisell-säätiön rahoittamana.

Lisätietoa:

Ari Ruuskanen, Helsingin yliopisto, ari.ruuskanen@helsinki.fi
p. 040 750 0637

Minna Koivikko, Museovirasto, minna.koivikko@museovirasto.fi
p. 0295 33 6215

Kesäretki 2021: Digitaalinen opastus Suomen Joutsenella

Suomen merihistoriallinen yhdistys järjestää perinteiseen tapaan kesäretken jäsenilleen myös tänä kesänä, mutta tällä kertaa toteutus on vallitsevien olosuhteiden vuoksi hieman erilainen.

Yhdistyksen jäsenille on varattu digitaalinen opastus Suomen historian tunnetuimpiin aluksiin kuuluvalle Suomen Joutsen-fregatille! Digitaalinen kesäretki järjestetään torstaina 19.8 klo 16-17.

Opastus tapahtuu reaaliajassa laivalla olevan oppaan johdattaessa meitä aluksen läpi ja opastus lähetetään digitaalisesti kaikkien läsnäolevien osallistujien laitteille. Tällä kertaa pääset siis mukaan kesäretkelle mistä tahansa päin Suomea! Opastuksen kesto on noin 60 minuuttia ja mukaan mahtuu 25 ensimmäiseksi ilmoittautunutta. Varaathan paikkasi mahdollisimman pian lähettämällä sähköpostia yhdistyksen sihteerille osoitteessa sihteer@smhy.fi Linkki opastukseen lähetetään ilmoittautuneiden sähköpostiin lähempänä ajankohtaa.

Tervetuloa mukaan!

Nautica Fennican vanhat numerot verkkoon

Nautica Fennica -vuosikirjan avoin verkkoarkisto avataan *Journal.fi* -palvelussa. Vuosikirjan vanhoja numeroita on nykyisin vaikea löytää, joten rikas ja laadukas tutkimushistoria ei ole ollut helposti merihistorian tutkijoiden ja harrastajien saavutettavissa. Vuonna 2020 käynnistyneen digitointihankkeen avulla Suomen merihistoriallinen yhdistys tuo vanhat, 1970-luvulta lähtien Nautica Fennicassa julkaistut artikkelit kaikkien luettavaksi ilmaiseksi.

Ensimmäisenä *journal.fi*- verkkopalvelussa julkaistaan vuonna 2018 ilmestynyt Nautica Fennica Suomi saarena. Julkaisussa on artikkeleita suomen, ruotsin ja englannin kielellä ja se tarkastelee nimensä mukaisesti vanhaa iskulausetta ”Suomi on saari” useista, uusistakin lähtökohdista käsin. Vuosikirja on nyt luettavissa osoitteessa:

<https://journal.fi/nauticafennica/>.

Vanhemmat Nautica Fennicat ilmestyvät *journal.fi*- palveluun hankkeen edistyessä. Vanhempia Nauticoita julkaistaan verkossa uudemmasta vanhimpaan. Julkaisuista tiedotetaan Suomen merihistoriallisen yhdistyksen verkkosivuilla ja sosiaalisessa mediassa. Nautica Fennican verkkoversion voi tilata *Journal.fi* -palvelussa, jolloin ilmoituksen numeroiden avautumisesta saa suoraan sähköpostiin.

Lisätiedot:

Nautica Fennican digitointihanke: varapuheenjohtaja Aaro Sahari, aaro.sahari@gmail.com, puh. 040-5926206.

Suomen merihistoriallinen yhdistys: puheenjohtaja Sari Mäenpää, pj@smhy.fi, puh. 050 5721409.

Sähköpostin kanssa ongelmia

Sähköpostiosoitteemme merihistoria@smhy.fi ei tällä hetkellä ole luotettava tapa pitää yhdistykseen yhteyttä. Mikäli haluatte lähettää meille sähköpostitse viestiä otattehan suoraan yhteyttä tiedotukseen osoitteessa tiedotus@smhy.fi tai jäsenasioissa jäsensihteerimme osoitteessa jasetnet@smhy.fi. Kaikki hallituksen jäsenten sähköpostiosoitteet löytyvät verkkosivuiltamme ja vuoden ensimmäisen jäsentiedotteen etusivulta. Meidän tavoittaa nopeasti myös facebook-sivujemme kautta.

Terveisiä museomaailmasta

Rauman merimuseon uutuksia ja kesätapahtumia

Rauman merimuseon sesonkiaika on alkanut aurinkoisissa merkeissä. Museossa voi vierailla joka päivä klo 11-17 aina koulujen alkuun asti. "Odotamme alkaneesta kesästä yhtä huikeaa vierailijamäärien kannalta kuin se oli vuosi sitten", kertoo museonjohtaja Anna Meronen.

Uutta nähtävää museossa tarjoavaa myös portaakkovitriineissä oleva pienoisenäyttely "Ken on heistä kaikkein kaunein". Se esittelee pilke silmäkulmassa eri aikoina rakennettuja raumalaisten telakoiden laivoja, joista museokävijät voivat äänestää mielestään sykähdyttävintä yksilöä. Tornin kesän taidenäyttelynä nähdään kuvataiteilija, taidegraafikko Katariina Mannion "Jumalten juomaa, Theobroma cacao", jossa Väli- ja Etelä-Amerikan tutut ravintokasvit, kuten kaakao, vanilja, peruna ja ananas, nähdään monessa valossa.

Kesä- ja heinäkuun keskiviikkoina museo vie lapsia ulko-opastukselle merimuseonmäelle. Opastuksella liikutaan merimuseonmäen alueella, kuullaan tarinoita museotalosta, kuvitellaan yli sadan vuoden takaisia ja välillä intoudutaan →

meriteemaisiin pihaleikkeihin. Opastuksen hintaan kuuluu opastustuokion lisäksi sisäänpääsy museonäyttelyihin.

Onnin matkassa -opastukset aikuisille kutkuttavat näkö- ja kuuloaistin lisäksi makuaistia. Opastus pohjautuu Onni-nimisen merimiehen muistelmien sisältöön, joka on talletettuna merimuseon kokoelmissa. Neljä tarinan paikkoihin sopivaa maistelupistettä tarjoavat osallistujille valikoidut pikkusyötävät ja opastuksen anniskeluversiossa myös juotavat. Opastusliput myydään ennakkoon merimuseon verkkolippukaupassa.

Suomen Kuvataiteen päivää juhlistetaan 10.7. kaikissa raumalaisissa museoissa. Tällöin merimuseon näyttelyihin on vapaa pääsy poikkeuksellisesti klo 10-18. Museon tornissa esillä oleva Katariina Mannion näyttely "Jumalten juomaa, Theobroma cacao" on tutustuttavissa taitelijan esittelemänä klo 13 ja klo 15.

Merimuseo järjestää kesän aikana kahteen otteeseen Siisti Biitsi- talkoot Rauman suosituimmilla virkistysalueilla Raumanmeren rannalla. Heinäkuussa tavataan tuttuja yhteisen hyvän tekemisen merkeissä Otanlahden alueella ja elokuussa talkoot pidetään Maanpään nokassa.

Kesän päättää elokuun 19. päivä iltapurjehdus Raumanmerellä kaljaasi Ihanalla. Tapahtumaa on merimuseon mukana järjestämässä Raumanmeren väkeä -toimintayhteisö. Iltaristeilyn liput ovat myynnissä merimuseon verkkolippukaupassa.

Lisätiedot: Rauman merimuseo / museonjohtaja Anna Meronen, meronen@rmm.fi, puh. 040 566 4839

Espoon saaristomuseo Pentalan kesä

Espoon kaupunginmuseon Saaristomuseo Pentala on jälleen avoinna kesäkaudelle 2021. Saaristomuseo Pentala sijaitsee vanhalla kalastajatilalla Espoonlahdella, Pentalan saarella, joka on yksi Espoon yli sadastakuudestakymmenestä saaresta. ➔

Saaristomuseon museoalueen muodostavat yli kymmenen erilaista rakennusta. Niistä vanhin, kalastajatorppa, on rakennettu 1790-luvun alussa. Kalastajatilalla asuttiin ympärivuotisesti vuoteen 1986 saakka.

Pentalan saarella merellinen Espoo näyttää parhaat puolensa. Saaristomuseossa tutustutaan saaristoelämän moniin puoliin: asumiseen, työntekoon, huvilaelämään ja vapaa-ajan viettoon. Espoon omaleimaiseen saaristoluontoon johdattaa luontopolku, joka kulkee Pentalanjärvelle ja Diksandin luonnonhiekkarantaan. Tänä vuonna museon laitumella asustaa myös neljä herttaista lammasta, joiden lasnäolo saarella kertoo eläinten ja ihmisten yhdessäolon tarinaa Suomen saaristossa.

Saaristomuseoon pääsee näppärästi omalla veneellä tai reittiveneliikenteen siivittämänä. Tarkemmat tiedot museon aukioloajoista ja reittiveneliikenteen aikatauluista löydät osoitteesta <https://www.kulttuuriespool.fi/fi/pentala> tai soittamalla numeroon 043 8252 641.

Sigyn on jälleen avoinna!

Museolaiva Sigyn jälleen auki yleisölle kolmen vuoden tauon jälkeen. Sigyn on Suomen ensimmäinen museolaiva, ja yksi turkulaisen Aurajokimaiseman symboleista. Vuonna 1887 ensimmäisen kerran vesille laskettu Sigyn on nykyään ainutlaatuinen alus myös kansainvälisin mittapuuin arvioituna. Vastaavaa saman aikakauden puista kauppa-alusta, joka olisi Sigynin tavoin seilannut valtameriliikenteessä ei ole säilynyt missään muualla maailmassa.

Laivalla järjestetään heinäkuun ajan keskiviikosta sunnuntaihin teatterillisiä koko perheelle suunnattuja opastuksia klo 12 ja 16, jotka sisältyvät pääsylipun hintaan. Sigyn on avoinna yleisölle 1.7-1.8 klo 12-17.

Jäänmurtaja Tarmo Merikeskus Vellamossa

Höyryjäänmurtaja Tarmo on avoinna 7.6.-15.8.2021 ma-su 10-18, 16.-31.8. ti-su 10-17. Pääsymaksu aikuisilta on 5 € tai Museokortti, alle 18-vuotiaat vierailevat aluksella maksutta. Tervetuloa!

Kesällä 2021 Tarmolla ei järjestetä opastuksia, vaan yleisö tutustuu alukseen itsenäisesti ohjatun kiertosuunnan mukaan. Henkilökunta on paikalla eri puolilla alusta ja kertoo mielellään lyhyesti Tarmon historiasta, arjesta ja dramaattisistakin vaiheista. Huomaatthän, ettei Tarmo ole esteetön kohde, vaan aluksella on jyrkkiä portaita.

Tervetuloa tutustumaan Suomalaisen meriliikenteen legendaan!

Loviisan merenkulkumuseo

Loviisan merenkulkumuseo on auki 5.9 asti Ma - Su 10.00 –17.00. Museo esittelee kaupungin pitkän merenkulkuhistorian, joka on sekä jännittävä, että tutustumisen arvoinen. Loviisan Merenkulkumuseon perusnäyttely laajentui 2019 osalla, joka käsittelee Laivasilta-alueesta ja Loviisanlahden pohjukasta ennen ja nyt, ”Laiva tuli lastattuna”.

Tiedustelut:

0400 832 863

